

ב"ל (חיפה) 9147-10-11 - נביל כיאל נ' המוסד לביטוח לאומי

ב"ל (חיפה) 9147-10-11 - נביל כיאל נ' המוסד לביטוח לאומימחוזי עבודה חיפה

ב"ל (חיפה) 9147-10-11

נביל כיאל

ע"י ב"כ עו"ד כיאל

נגד

המוסד לביטוח לאומי

ע"י ב"כ עו"ד הדס אהרוני בן שימול

בבית-הדין האזורי לעבודה בחיפה

[11.02.2013]

נשיא רמי כהן

נציגת ציבור (עובדים): גב' אילנה תמיר

נציג ציבור (מעבידים): מר שלמה שפיר

פסק-דין

המחלוקת:

1. הצדדים לתביעה זו חלוקים בשאלה האם כדין שלל המוסד לביטוח לאומי ("הנתבע" או "המל"ל") את תוספת התלויים מקצבת הזקנה המשולמת למר נביל כיאל ("התובע") לתקופה שהחל מחודש 07.09, וזאת לנוכח תשלומי פנסיה להם הוא זכאי החל מחודש 01.09.

רקע ועובדות:

2. א. התובע יליד 01.01.42. החל מחודש 02.93 קיבל התובע קצבת נכות חודשית שכללה תוספת תלויים בגין בת זוג. בחודש 12.08 עמדה קצבת הנכות שהשתלמה לתובע על סך ₪ 3,200 ברוטו.

ב. ביום 25.12.08 הגיש התובע לנתבע תביעה לקצבת זקנה.

במכתב הנתבע מיום 08.01.09 הודע לו כי תביעתו אושרה לתקופה שהחל מחודש 01.09 וכי יקבל תוספת בעבור בת זוגו - בכרייה כיאל ("בכרייה").

קצבת הזקנה בהרכב זוגי לחודש 01.09 עמדה על סך 2,735 ₪ ברוטו ואולם לנוכח סעיף 251 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 ("החוק") שולמה לתובע גמלה נוספת לנכה בסך 465 ₪, כך שסה"כ עמדה התשלום החודשי על סך 3,200 ₪ ברוטו.

עובר להגשת התביעה לקצבת זקנה, עבד התובע בחברת המשקם. הוא פרש לגמלאות מעבודתו זו בחודש יוני 2009, ומחודש יולי 2009 החל לקבל פנסיה.

ג. במכתבו מיום 15.11.10 הודיע הנתבע לתובע על הקטנת קצבת הזקנה לה הוא זכאי, רטרואקטיבית, מחודש 07.09 עקב קליטת תשלומי פנסיה. כן הודיע הנתבע לתובע כי החוב שנוצר לו עקב תשלומי היתר יקוזז מקצבתו בשיעור של 20% בכל חודש.

ד. במכתבו מיום 16.06.11 הוסיף הנתבע והבהיר כי תשלומי הפנסיה שהתובע החל לקבל החל מחודש 07.09 משפיעים על תוספת קצבה חודשית נוספת ("קח"ן") ולכן עודכנה קצבתו קטרואקטיבית. כנגד החלטה זו מופנית התביעה שלפנינו.

3. לטענת התובע, ההפחתה מנוגדת להוראות סעיף 251 לחוק ומשמעותה כי יקבל קצבת זקנה הנמוכה מקצבת הנכות לה היתה זכאי בתכוף לפני חודש 01.09.

לטענת הנתבע, תשלומי הפנסיה אשר התובע מקבל החל מחודש 07.09 יש בהם כדי להשפיע על גובה קצבת הנכות הכללית לה היה זכאי ולכן יש לבצע חישוב מחודש של גובה קצבת הנכות. לדידו, אין סעיף 251 לחוק מקבע את גובה קצבת הנכות האחרונה שהשתלמה לתובע, ללא בחינת תנאי הזכאות לתשלום על רכיביה.

בדיון מיום 24.10.12 הוגדרה השאלה שבמחלוקת בין ב"כ הצדדים:

"האם יש מקום לשלול החל מחודש יולי 2009 ואילך (בחישוב) את תוספת התלויים או שמא זכאי התובע, אשר במועד שבו החל לקבל את קצבת הנכות (צ"ל: "קצבת הזקנה" - ר"כ) יחד עם תוספת התלויים (1.1.09) שגמלה זו לא תשתנה בגלל הפנסיה שהחל לקבל 6 חודשים אחר כך".

דיון והכרעה:

4. סעיף 251 לחוק קובע כדלקמן -

"(א) בסעיף זה -

"קצבת נכות" - קצבה חודשית כמשמעותה בסעיף 199(1) וכן גמלה מיוחדת לעולה המשתלמת לפי הסכם מכוח סעיף 9;

"סכום קצבת זקנה" - סכום השווה לקצבה המשתלמת לפי הוראות סעיפים 244(א) ו-248(ב), וכן גמלת זקנה מיוחדת לעולה המשתלמת לפי הסכם מכוח סעיף 9;

"גמלה נוספת לנכה" - סכום השווה להפרש שבין קצבת נכות וסכום קצבת זקנה.

(ב) מבוטח ששולמה לו קצבת נכות בתכוף לפני שנעשה זכאי לקצבת זקנה, וסכום קצבת הזקנה שהוא זכאי לו נמוך מסכום קצבת הנכות האמורה, זכאי לקצבת הזקנה בצירוף גמלה נוספת לנכה (בסעיף זה - קצבת זקנה לנכה), ואולם תוספת התלווים תחושב בעד כל חודש בהתאם למספר התלווים בנכה באותו חודש כמשמעותם בסעיף 200(ג); קצבת הזקנה לנכה תעודכן בשיעורים ובמועדים שבהם מתעדכנת קצבת הנכות".

סעיף 200(ג) לחוק קובע -

"(ג) היו לנכה תלווים שהם תושבי ישראל, תשולם לו בעדם, בנוסף לקצבה חודשית מלאה, תוספת תלווים כדלהלן:

(1) בעד בן זוג שהכנסתו אינה עולה על הסכום הנקוב בפרט 1 שבלוח ט' - 12.5% מהסכום הבסיסי;

(2) בעד כל אחד משני ילדיו הראשונים - 10% מהסכום הבסיסי; לענין זה "ילד" - כהגדרתו בסעיף 238".

5. לטענת ב"כ הנתבע יש לקרוא, לצד סעיף 200(ג), גם את סעיף 202 לחוק הקובע-

"(א) בסעיף זה, "הקצבה הקובעת" - סכום השווה לקצבה חודשית מלאה, ואם שולמה לנכה קצבה חודשית נוספת, סכום השווה לקצבה חודשית מלאה בצירוף הקצבה החודשית הנוספת.

(ב) עלתה קצבה של נכה על הקצבה הקובעת (לעודף זה ייקרא בחוק זה - יתרת הקצבה), ינהגו כך:

(1) כל הכנסה שהיתה לו לא תנוכה מסכום השווה לקצבה הקובעת;

(2) היתה לו הכנסה חודשית לפי סעיף 2(1), (2) או (8) לפקודת מס הכנסה בסכום העולה על 40% מהשכר הממוצע, ינוכו מיתרת הקצבה 60% מההכנסה העודפת;

(3) היתה לו הכנסה חודשית שלא לפי סעיף 2(1), (2) או (3) או (8) לפקודת מס הכנסה, תנוכה הכנסה זו מיתרת הקצבה".

וקובע סעיף 2 לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] (להלן: "הפקודה") -

"2. מס הכנסה יהא משתלם, בכפוף להוראות פקודה זו, לכל שנת מס, בשיעורים המפורטים להלן, על הכנסתו של אדם תושב ישראל שהופקה או שנצמחה בישראל או מחוץ לישראל ועל הכנסתו של אדם תושב חוץ שהופקה או שנצמחה בישראל, ממקורות אלה:

עסק ומשלח יד

(1) השתכרות או ריווח מכל עסק או משלח-יד שעסקו בו תקופת זמן כלשהי, או מעסקה או מעסק אקראי בעלי אופי מסחרי;

עבודה

(2) (א) השתכרות או ריווח מעבודה; כל טובת הנאה או קצובה שניתנו לעובד ממעבידו; תשלומים שניתנו לעובד לכיסוי הוצאותיו, לרבות תשלומים בשל החזקת רכב או טלפון, נסיעות לחוץ לארץ או רכישת ספרות מקצועית או ביגוד, אך למעט תשלומים כאמור המותרים לעובד כהוצאה; שוויו של שימוש ברכב או ברדיו טלפון נייד שהועמד לרשותו של העובד; והכל - בין שניתנו בכסף ובין בשווה כסף, בין שניתנו לעובד במישרין או בעקיפין או שניתנו לאחר לטובתו;

(ב) שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, יקבע את שוויו של השימוש ברכב או ברדיו טלפון נייד שהועמד כאמור לרשות העובד;

...

חקלאות

(8) השתכרות או ריווח שמקורם בחקלאות, בעבודת אדמה, בייעור או בגידולי קרקע, לרבות שוויה של תוצרת המתקבלת בשל השימוש בהון, בנכס, בזרעים או בחיות- בית לצרכי מקורות ההכנסה האמורים בפסקה זו, ולרבות חלק ברווחים המתקבלים מן השימוש כאמור;

..."

6. ב"כ התובע אינו חולק על כך שלו היה התובע זכאי לפנסיה בעודו מקבל קצבת נכות, הרי שהיה מקום להתחשב בגובה הכנסה זו, בהתאם להוראות סעיף 202(ב)(3), ואולם משהחל לקבל פנסיה לאחר שנהיה זכאי לקצבת זקנה, לא ניתן להפחית ממנה.

במחלוקת זו בין הצדדים, מעדיפים אנו את פרשנותו של הנתבע.

אכן, סעיף 251(ב) קובע כי קצבת הזקנה לא תפחת מקצבת הנכות ואולם, לא ניתן להתעלם מסיפת הסעיף, שקובעת כי "תוספת התלוויים תחושב בעד כל חודש בהתאם למספר התלוויים בנכה באותו חודש..." מכאן, שבכל חודש מחדש יש לבחון האם זכאי המבוטח לתוספת תלוויים.

בחינה זו, כך לדידנו, יש לחשב בהתאם למבחנים שנקבעו עבור קצבת הנכות. כלומר, ככל שהכנסת המבוטח משפיעה על זכאותו לקצבת נכות, תשפיעה גובהה על קצבת הזקנה לה הוא זכאי.

במה דברים אמורים? בעוד שלעניין קצבת הזקנה, אין הנתבע מתחשב בהכנסותיו של המבוטח, הרי שבקצבת נכות, נלקחות הכנסות המבוטח, שלא מעבודה, בחשבון. לפיכך, ככל שלמבוטח הכנסות, שלא מעבודה, יש לבחון את זכאותו לתוספת התלויים, מדי חודש בחודשו, בכפוף לאותה הכנסה. ככל שימצא, כי המבוטח לא היה זכאי באותו חודש לקצבת נכות כללית, הרי שאין מקום לשלם לו תוספת לקצבת הזקנה.

7. מסכימים אנו עם טענת הנתבע כי פרשנותו של ב"כ התובע יש בה כדי להטיב מצבו של מקבל קצבת זקנה אל מול מקבל קצבת נכות כללית, בעוד שכוונתו של המחוקק הייתה להימנע ממצב הפוך.

בדברי ההסבר להצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 26), התשל"ז-1977 (ה"ח 1288, 21.02.1977) לעניין הוספת סעיף 20א לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשכ"ח-1968 (אשר בנוסח המשולב הפך לסעיף 251) נכתב:

"עם היווצרות הזכאות לקצבת זקנה מתחיל הנכה לקבל קצבה זאת, אולם יכול שהיא תהיה נמוכה מקצבת הנכות שקיבל. מצב כזה עלול להיווצר כתוצאה מכך ששיעור קצבת הזקנה ... נמוך משיעור קצבת הנכות המלאה..., וגם הקריטריונים להתחשבות בהכנסה המשפיעה על גובה הקצבאות הם יותר ליברליים לגבי קצבת הנכות מאשר לגבי ההטבה הסוציאלית המשלימה את קצבת הזקנה.

...

התיקון המוצע בא למנוע מצב שבו הנכה ירד ברמת הקצבה עם פקיעת הזכאות לקצבת נכות - ולשמור על רמת קצבת הנכות שהשתלמה, כאשר היא עולה על קצבת הזקנה המגיעה לפי החוק" (ההדגשה לא במקור - ר.כ.). כלומר, הסעיף לא בא לשפר את מצבו של מקבל קצבת הזקנה אל מול מצבו של מקבל קצבת הנכות הכללית. בפסק הדין בעניין זעירא (תב"ע (אזורי - ת"א) לח/604-0 יהודה זעירא - המל"ל) פסק בית הדין האזורי, בפסק דין שאומץ במלואו על ידי בית הדין הארצי בערעור (דב"ע (ארצי עבודה) לט/96-0 יהודה זעירא - המל"ל, פד"ע יא(1) 186 (1980)) כי:

"נכה, שקצבת נכותו הומרה בקצבת זקנה ואין לו הכנסה העולה כדי "ההכנסה המינימלית המובטחת", יקבל תוספת הטבה סוציאלית בשיעור המשווה ממילא את שיעור קצבת הזקנה לשיעור קצבת הנכות (ראה ההסכם בנדון בין האוצר לבין המוסד לביטוח לאומי, דוק הקריטריונים להענקת תוספת הטבה סוציאלית, והשווה). ואילו נכה שיש לו הכנסות נוספות על פני קצבתו, העולות על ההכנסה המינימלית המובטחת, הלוא גם בתקופת זכאותו לקצבת נכות הופחתו ברוב המקרים הכנסותיו, כולן או בחלקן, כנגד קצבתו, והכל לפי מקור ההכנסה וסיווג הנכה. אכן, ברוב המקרים, אך לא בכולם, באשר אין מקזזים הכנסות כנגד קצבת יחיד מלאה לה זכאי "נכה חדש", ללא תלויים (ראה הוראות ניכוי ההכנסות מקצבת הנכות בסעיף 127ל"ט על כל פסקותיו). מאידך, במקרים רבים תחול הטבה מפליגה במצבו של מקבל קצבת הזקנה, בעל הכנסות נוספות, לעומת הזכאי לקצבת נכות. שכן, ככל שתהיינה הכנסותיו גבוהות, לא תיגרע קצבת הזקנה לה זכאי ורק זכאותו לא תקום לתוספת הטבה סוציאלית. ואילו קצבת הנכות לעתים תקוזז, עקב הכנסות הנכה, עד לאיפוסה המוחלט. לסיכום אשוב ואדגיש:

הפירוש שאימץ הנתבע לחוק המתקן לא ינגוש בקצבאות הזקנה לעומת קצבאות הנכות במי שאין לו הכנסות נוספות, שכן בהצטרף לקצבתם תוספת ההטבה הסוציאלית לא יגרע חלקם עקב המרת הקצבאות. נכים שיש להם הכנסות נוספות לא תקוזזנה אלה כנגד קצבתם ובכך ישתפר מצבם, במקרים רבים. הפחתה בשיעור הקצבה תחול, עקב המרת הקצבה, רק ב"נכה חדש" ללא תלויים, שיש לו הכנסות נוספות. בכך אין די על מנת להוציא את מקרא הסעיף מפרוטו". הדברים, כמובן, נכונים לענייננו.

תמימי דעים אנו עם העולה מפסק הדין דלעיל, שאין מקום להתעלם מהכנסותיו של התובע, הכנסות שהיה בהן כדי להשפיע על זכאותו של התובע לתוספת קח"ן, לו היו מתחילות להשתלם לפני הגיעו לגיל 65, רק בשל העובדה שהכנסות אלה הגיעו אליו לאחר שהפך זכאי לקצבת זקנה.

8. לפני סיכום נציין כי לסיכומי צירף התובע "פירוט תשלומים וניכויים" מקרן הביטוח והפנסיה לפועלים חקלאים לחודשים ינואר - דצמבר 2010, ממנו עולה כי לתובע השתלמה פנסיה חודשית בסכומים שנעו בין 458.74 - 463.45 ₪ ולא כטענת הנתבע בכתב ההגנה (1,670 ₪).

לפיכך, יוחזר עניינו של התובע לפקיד התביעות, אשר יבחן בשנית את זכאותו של התובע לתוספת קח"ן לנוכח הכנסותיו של התובע מפנסיה לתקופה שהחל מחודש 07.09 ואילך.

9. סוף דבר, בכפוף לאמור בסעיף 8 דלעיל, התביעה נדחית. אין צו להוצאות.

ניתן היום, 11.02.13, בהעדר הצדדים וישלח אליהם.